

Motion till riksdagen 2019/20:3379

av **Christer Nylander m.fl. (L)**

Liberal idrottspolitik

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stödet till idrott för personer med funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Boverket bör få i uppdrag att ta fram en vägledning om att planera för idrottsytor och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bullerregler som möjliggör idrott, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utvecklingsfunktion för idrottsanläggningar och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Den miljö man lever i avgör till stor del livskvaliteten. Ett rikt civilsamhälle skapar gemenskap och möjligheter. Man kan lösa gemensamma problem, ta tag i nya utmaningar och bidra till varandras trygghet. Den sociala gemenskapen får människor att må bra. Ofrivillig ensamhet ökar risken för ohälsa. Men alla gemenskaper är inte i alla delar den varma tryggheten. Det finns avarter och negativa sidor också i civilsamhällets gemenskap.

Idrottsrörelsen är en stor och viktig del av civilsamhället där 3 miljoner medlemmar samlas i runt 20 000 föreningar som leds av 650 000 ideella ledare. Det är en kraft som är väsentlig för Sverige och oss som bor i landet. En kraft som kan bidra med mycket gott men som naturligtvis, precis som övriga civilsamhället, också kan innehålla avarter och negativa sidor.

Idrottens finansiering

Civilsamhällets och idrottsrörelsens speciella karaktär gör att politiken måste utformas med varsamhet. I syfte att skapa goda förutsättningar för idrottsrörelsen bör instrumentalisering och pekpinnar undvikas medan frihet under ansvar eftersträvas.

Stat, region och kommun kan naturligtvis inte avstå från att se till att lagar och regler följs. Lagen gäller alla lika och den som tar emot ett offentligt stöd måste leva upp till en hög standard och visa god etik. Jämställdhet, mänskliga rättigheter och demokrati ska råda, men så långt möjligt ska det offentliga låta idrottsrörelsen ha frihet under ansvar. Så stärks både idrotten, civilsamhället och de värderingar som ett gott samhälle vilar på.

Stödet till svensk idrott ska vara fortsatt starkt. Det statliga idrottsstödet spelar en avgörande roll för svensk idrott och är en viktig förutsättning för föreningarnas möjlighet att bedriva och utveckla en barn- och ungdomsverksamhet som är tillgänglig för alla. Ett stabilt och långsiktigt stöd till idrottsrörelsen gör att man kan behålla den omfattande föreningsverksamhet som bedrivs i alla landets kommuner.

Det behövs en samlad översyn av de regelverk som finns kring offentligt stöd för idrotten, inklusive särregler i skattesystemet. En sådan översyn bör sikta på fortsatt frihet under ansvar, goda ekonomiska villkor och minskad byråkrati men också vara tydlig med vilka värderingar som inte kan tolereras i verksamheter som får offentligt stöd. Detta utvecklas i vår motion om civilsamhällespolitiken. Det statliga stödet fördelas via Riksidrottsförbundet (RF), som under senare år har fått större frihet att självt besluta om vilka prioriteringar som bäst gynnar idrottsrörelsens utveckling. Antalet öronmärkningar i budgetpropositioner och regleringsbrev har successivt minskat. Den huvudinriktningen måste bevaras. Liberalerna anser att statens idrottspolitik bör innebära tydligt formulerade mål och en skarp uppföljning av målen. Endast i undantagsfall, till exempel då det är uppenbart att idrotten inte lever upp till de mål som riksdagen har formulerat, bör enligt vår uppfattning öronmärkta stöd kunna övervägas. Liberalerna utesluter alltså inte att tillfälliga undantag görs från principen om generella anslag; detta ska dock ske med stor försiktighet och strävan ska vara att öronmärkta satsningar snarast möjligt ska ingå i det fria anslaget.

Ett område där Liberalerna den närmaste tiden ser behov av öronmärkning är stödet till idrott för personer med funktionsnedsättning. En enig riksdag har vid flera tillfällen tydligt markerat att ett mål för statens stöd till idrotten är idrott för alla. I riksdagens målformulering nämns särskilt personer med funktionsnedsättning. Idrott för personer med funktionsnedsättning är fortfarande satt på undantag och sker ofta som en verksamhet skild från andra. Liberalerna välkomnar därför Riksidrottsförbundets arbete för att implementera en handlingsplan för idrott för personer med funktionsnedsättning och hoppas att den innebär tydliga förbättringar framöver.

Plats för aktivitet och idrott

Folkhälsomyndigheten visade i en studie (2019-01-15) av skolbarns hälsovanor att ”flera av de levnadsvanor som mäts har förbättrats eller varit oförändrade över tid”. Det finns dock, menar de, anledning att oroas över att många unga rör sig för lite. Bland 15-åriga tjejer är det enligt undersökningen ungefär var tionde (9 procent) som rör sig tillräcklig. Centrum för idrottsforskning har i en annan studie visat att ”endast 44 procent av pojkarna och 22 procent av flickorna når rekommendationen om fysisk aktivitet” (2017-05-24).

Idrottens positiva effekter på hälsan, förmågan att utjämna och stärka förutsättningar för goda utbildningsresultat i även teoretiska skolämnen, är väl belagda inom forskningen. Individens själv har det huvudsakliga ansvaret för sin hälsa. För barn och unga delas ansvaret naturligt med föräldrarna. För skolelever är det vidare naturligt att också skolan tar ett ansvar eftersom utbildningen tar en stor del av dagen i anspråk. Liberalerna har

därför drivit på för fler idrottstimmar och mer rörelse under skoldagen. När skolor med små eller inga skolgårdar byggs minskar såklart såväl förutsättningarna för som lusten till spontan rörlighet. Då ökar vikten av att tillgodose barns behov av rörelse på annat sätt.

Även idrottsrörelsen har noterat att många barn rör sig för lite. I den ordinarie verksamheten möter Riksidrottsförbundet 145 000 barn varje dag och tillsammans med Svenska spel har man startat initiativet Framåt för fler i rörelse, där målet är ”att bryta trenden med ökat stillasittande och passiv framtid”. Genom att också involvera specialidrottsförbunden vill man både främja rörelse och folkhälsa i sig, men naturligtvis också bredda basen för rekrytering till idrott.

Denna breda ansats är välkommen och kan understödjas på många sätt också från övriga samhället, till exempel i planeringsprocessen vid bostadsbyggande.

En viktig förklaring till Sveriges idrottsliga framgångar är att vi historiskt har haft en god tillgång till idrottsanläggningar och idrottsmiljöer. Den starka urbaniseringen har dock inneburit att det har skapats en brist på idrottsytor i de växande städerna. Enligt en undersökning från Riksidrottsförbundet från 2018 är det endast 45 procent som har gjort en analys av tillgången till idrottsanläggningar och idrottsmiljöer, och bara 35 procent har en långsiktig utvecklingsplan för idrottsanläggningar och idrottsmiljöer.

Behovet av nya bostäder är stort i många kommuner. Det innebär en naturlig strävan efter att förenkla och snabba på byggprocesserna. Denna avreglering välkomnas av liberaler. Men i iveren att bygga nya bostadsområden, förtäta i de växande städerna och effektivisera markanvändandet är det lätt att idrottsytor prioriteras ner och att utrymmet för lek och rörelse minskar. När bostadsområden och infrastruktur planeras måste det ske med människan i centrum. Idrottsytor och grönområden har på många sätt en positiv effekt på samhället och miljön. De fungerar också som mötesplats och samlingspunkt i samhället.

I 2 kap. 7 § plan- och bygglagen (PBL) står att ”vid planläggning enligt denna lag ska hänsyn tas till behovet av att det inom eller i nära anslutning till områden med sammanhållen bebyggelse finns [...] lämpliga platser för lek, motion och annan utevistelse.” Man kan dock notera att begreppet motion ofta tas bort i Boverkets vägledningar. Kommuner anser ofta att motion ska tillgodoses genom tillgång till gång- och cykelvägar. Sådana är förvisso bra, men inte tillräckliga.

Idrotten och behovet av idrottsytor måste komma in tidigare i samhällsplaneringen. Boverket behöver därför få i uppdrag att ta fram en vägledning till kommunerna kring hur de ska arbeta med att få in idrottsytor för såväl organiserad som spontan idrott i sina planprogram. Uppdraget bör ske i nära samarbete med SKL, Riksidrottsförbundet och eventuella andra intressenter.

Förtätning av städerna har också inneburit en ökad risk för konflikt mellan olika intressen. Under de senaste åren har flera domstolsprövningar lett till inskränkningar av möjligheten till idrottsutövande kopplade till buller. Det finns flera exempel där ljud från barns fotbollsspelande eller tennis har klassats som buller.

I ett aktuellt rättsfall, om Boovallen i Nacka, konstaterar mark- och miljödomstolen att bullret från närliggande Värmdövägen medför högre bullernivåer för intilliggande bostäder jämfört med ljudet från fotbollsplanerna, men eftersom vägbullret lyder under en annan kategori av buller gäller andra riktvärden och det anses därmed inte utgöra en hälsorisk för närboende.

Dagens regelverk innebär att ett flertal idrottsanläggningar hotas av nedläggning eller kraftiga inskränkningar i verksamheterna. I huvudsak är det idrottsanläggningar i

tätorterna, områden där det redan i dag råder stor brist på anläggningar, som drabbas när bullerreglerna inte är anpassade efter dagens krav. Det försvårar för föreningslivet att bedriva och utveckla verksamheten samt erbjuda ännu fler barn och unga möjlighet att ta del av en fysiskt aktiv fritid och den gemenskap som föreningslivet innebär.

Naturvårdsverkets allmänna råd behöver uppdateras efter dagens förutsättningar. Buller från fotbollsplaner, tennisplaner och andra idrottsanläggningar kan inte likställas med industribuller.

Utvecklingsfunktion för idrotts- och fritidsanläggningar

De senaste decennierna har det i Danmark och Norge skett en utveckling i synen på idrottsanläggningar som strävar efter att vara i takt med medborgarnas förändrade idrotts- och motionsvanor. För att underlätta en sådan utveckling har man samlat nationell kompetens och dessutom utformat bidrag i syfte att stärka innovation och initiativ till funktionsinriktad idrottsanläggningsutveckling. Den så kallade LOA-fonden (Lokal og Anlaeggningsfonden) i Danmark arbetar strategiskt med att utveckla såväl byggnader som utemiljöer. Syftet är att använda ytor mer kreativt och effektivt. Ett mål är att utforma ytor som är mer flexibla, mindre specifika och mer framtidssäkra. Man behöver inte bygga en gymnastik- och en handbollshall bredvid en sal för gymnastik för att några år senare konstatera att även en lokal för paddel behövs.

Det behövs en samlad nationell kompetens också i Sverige för att bidra till en ineffektivitet vid skapandet av nya anläggningar för idrott, fysiska aktiviteter samt kultur och fritid. Liberalerna vill se en utvecklingsfunktion för att möta behovet av inspiration, kunskapsutveckling, kunskapsspridning och rådgivning till kommuner, ideella föreningar, myndigheter och andra samhällsfunktioner avseende anläggningar. Utvecklingsfunktionen bör även bidra till att anläggningarna blir tillgängliga för personer med funktionsnedsättning, för såväl utövare som publik.

Stoppa matchfixning

Matchfixning har på senare år vuxit till att bli ett stort hot mot tävlingsidrotten. Pengaspel förekommer långt ner i divisionerna och det är svårt för enskilda föreningar att motarbeta matchfixning. Att sådant fusk strider mot idrottens grundläggande värderingar är uppenbart. Det är också så att matchfixning eller misstanke om matchfixning riskerar att undergräva intresset för idrotten. Därutöver finns en koppling till organiserad brottslighet, vilket gör matchfixning till ett problem som inte bara rör idrotten. Rent spel ska råda.

Sedan den 1/1 2019 finns en ny spelreglering på plats i Sverige. Liberalerna vill att aktörerna inom ramen för denna reglering också tar ansvar för sådant som inte regleras. Det gäller regler för reklam, men det gäller också matchfixning. Bäst vore om spelbolagen själva tog initiativ inom området och tog fram gemensamma riktlinjer. Sådana kan till exempel handla om att inte erbjuda spel på matcher i lägre divisioner eller om att kraftigt reducera utbudet av spelbara objekt. Det är svårare att fixa slutresultat i allsvenskan än att fixa så att bortalaget får nästa hörna i en match i division 5. Den skadliga matchfixningen skulle få betydligt mindre möjligheter om man fick på plats sådana begränsningar.

Spelinspektionen arbetar för tillfället med att ta fram föreskrifter på området. Det är välkommet och bör påskyndas. Men parallellt bör bolagen påbörja självsanering.

Christer Nylander (L)

Johan Pehrson (L)

Lina Nordquist (L)

Mats Persson (L)

Maria Nilsson (L)

Gulan Avcı (L)

Allan Widman (L)